

החלטת ועדת האתיקה
בענין שהייה בחל"ת של חבר הכנסת בעת כהונתו
מיום ו' חשוון התשס"ח – 4 בנובמבר 2008

1. על רקע פניות שהגיעו לוועדת האתיקה, בענין שהייה בחל"ת (חופשה ללא תשלום) מעיסוקו הקודם של חבר הכנסת בעת כהונתו, ראתה לנכון ועדת האתיקה לפרסם את החלטתה זו.
2. חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 (להלן – "חוק החסינות") מטיל בסעיף 13א(א) איסור על חבר הכנסת לעסוק בעיסוק נוסף, למעט עיסוק בהתנדבות וללא תמורה. מעבר לכך, אסור כל עיסוק שיש בו משום פגיעה בכבוד הכנסת, במעמדו של חבר הכנסת או בחובותיו, חשש של ניגוד עניינים, ניצול לרעה או השגת יתרון או העדפה אישית בשל היותו חבר הכנסת.
3. סעיף 13א(ה) לחוק החסינות מעניק לחבר כנסת חדש תקופת מעבר, וקובע כי האיסור לא יחול בתקופה של ששת החודשים הראשונים לכהונתו של חבר הכנסת. תקופת המעבר נועדה לאפשר לחבר כנסת חדש להסדיר את ענייניו ועסקיו.
4. על פי המצב המשפטי הנוהג, למרות שפרק הזמן המוגדר כחל"ת איננו מקנה לעובד זכויות כספיות, בתקופה זו לא מתנתקים יחסי העבודה. הפסיקה קבעה שבתקופה זו ממשיכה לחול על העובד חובת הנאמנות כלפי מעבידו, הכוללת "איסור לפגוע באינטרסים [של המעביד] וכל העולה מהחוק לעניין חובת עובד כלפי מעבידו או סייגים להתנהגותו" (דב"ע לה/2-6 גבריאלי צלאל – אורט ישראל, פד"ע 100, 109).
- חובת הנאמנות המוטלת על חבר הכנסת כלפי מעבידו גם בעת שהייתו בחל"ת, ושמירת מקום העבודה עבור חבר הכנסת, עלולה ליצור ניגוד עניינים בעת עיסוקו של חבר הכנסת בתחומים הקשורים למעסיקו. יש לציין שאי קבלת תמורה בעת שהייתו של חבר הכנסת בחל"ת, איננה דומה לחריג בחוק החסינות המתיר "עיסוק בהתנדבות וללא תמורה", זאת מאחר במקרה שבו עוסק החריג לא חלים יחסי עובד-מעביד, על כל המשתמע מכך.
5. מאידך, חברי הוועדה נתנו את דעתם על כך שאיסור גורף על חבר הכנסת לשהייה בחל"ת ממקום העבודה הקודם, עלול להרחיק מהעשייה הציבורית ציבור רחב של מועמדים איכותיים. בשל חוסר הביטחון התעסוקתי המובנה בתפקיד חבר הכנסת, מועמדים שפיתחו קריירה אקדמית או תעסוקתית ענפה, עלולים לחשוש שכהונה קצרת מועד בכנסת, עלולה להותירם ללא העוגן התעסוקתי שקנו לעצמם בשנים ארוכות של עמל רב.
6. במהלך הדיונים בוועדה נשמעה דעת מיעוט שסברה כי למרות שיקול זה ראוי לשלול באופן מוחלט שהייתו של חבר הכנסת בחל"ת. עם זאת, לדעת רוב חברי הוועדה האיזון הראוי בין השיקולים השונים, מביא לכלל מסקנה כי יש מקום להתיר שהייה בחל"ת בתנאים מסויימים ולתקופה מוגבלת.

7. לפיכך החליטה ועדת האתיקה כי במקרים העומדים בתנאים המצטברים שיפורטו להלן, יש מקום להתיר שהייה בחל"ת של חבר הכנסת:

א. טרם היבחרו לכנסת, עבד חבר הכנסת מעל שמונה שנים אצל המעסיק ממנו הוא מבקש שהייה בחל"ת.

ב. במקום העבודה ישנם נהלים כתובים המסדירים את יציאתם של העובדים לחל"ת, וחבר הכנסת לא זוכה לתנאים שונים מהמוגדר בנהלים אלו.

ג. תקופת שהייתו של חבר הכנסת בחל"ת לא תעלה על ארבע שנים.

8. חבר הכנסת העומד בתנאים אלו ומעוניין לשהות בחל"ת ממקום עבודתו, יבקש את אישורה של ועדת האתיקה בסמוך לתחילת כהונתו, תוך צירוף פרטים אודות מעסיקו ונוהלי היציאה לחל"ת הנהוגים במקום עבודתו

9. ועדת האתיקה תאשר את השהייה בחל"ת לאחר שתבדוק את עמידתו של חבר הכנסת בתנאים האמורים, תוך הנחיית חבר הכנסת באילו מקרים עליו להימנע מפעילות במהלך כהונתו כחבר הכנסת, בשל החשש למראית עין של ניגוד עניינים.

10. החלטה זו תחול החל מהכנסת ה-18. מניין ארבע השנים שבהם תותר שהייה בחל"ת יכלול גם תקופת שהייה בחל"ת שקדמה לכנסת ה-18.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.